

Mirjana's uitgestoken hand

Ik heb het genoeg om Mirjana Marić drie keer te mogen kennen. De eerste keer ontmoette ik haar als m'n cursiste NT2 (Nederlands als Tweede Taal) bij Encora, het stedelijk volwassenenonderwijs Antwerpen. De tweede keer leerde ik haar kennen als collega-auteur bij PEN Vlaanderen. En de derde, niet de minste keer, als Antwerpse stadsgenote, al dan niet bij de betere koffie!

Die drie hoedanigheden van Mirjana spelen niet toevallig een belangrijke rol in wat ze schrijft. Zeker in hoe ze begon te schrijven sinds haar komst naar België in september 2021. Want de gelauwerde Servische journaliste en dichteres heeft de lastige, drievoudige taak (gehad) om opnieuw een voor zichzelf respectabele plek te vinden: in een nieuwe taal, in een vreemd land en in een andere literatuur.

“Ooit verdiende ik de kost met woorden, / Nu verhinderen woorden dat ik verdien. // Ik droom in het Servisch, / Socialiseer in het Engels, / Probeer iemand te worden / In het Nederlands. (...) Ik ben een alien, / Een legale alien.”

Met deze verzen raakt Mirjana een centraal thema in haar poëzie: het thuisgevoel, of het gebrek eraan en de zoektocht ernaar. In een interview zei ze: *“Vriendschap, succes, dat verandert allemaal zodra we van land wisselen.”*

Maar een vreemdeling (*“alien”*) zijn betekent in Mirjana's geval zeker niet ‘ver-vreemd’ zijn. Integendeel. In alles wat Mirjana schrijft, zie je immers haar uitgestoken hand naar de ander. Een mooie illustratie van dit talent voor empathie zijn haar krantencolumns “Onze medeburgers”, waarin 500 interviews werden gepubliceerd die zij had afgenomen toen ze in Pančevo,

een stad in de buurt van Belgrado, woonde en werkte. Gesprekken met *“buitengewoon gewone mensen”*, zoals ze deze zelf noemt, portretten van stadsgenoten die haar *“infecteerden”* en waarmee ze graag op haar beurt de lezer wil infecteren, inspireren, aangenaam verrassen. Mirjana verzamelt mensen met een bijzonder verhaal, met een passie, om anderen te stimuleren. Zo zou ze graag hier in België verhalen willen optekenen van hoe (biculturele) koppels elkaar hebben ontmoet.

Met haar nieuwsgierigheid en technieken als journalist-interviewer, in combinatie met een voorzichtige want gevoelige pen, schrijft Mirjana prachtige diepmenselijke teksten.

Zo zijn de eerste verhalen (schetsen eigenlijk) in de bundel die u hier vasthoudt, zowel particulier als universeel en al te menselijk want zo herkenbaar. Al lezende ontdekte ik in Mirjana's Milorad ook Buda, een man alleen in een flat, *“oud, broos, maar standvastig. Als een schaduw van de tijd”*, Buda uit Belgrado bij wie ik ooit enkele dagen logeerde, zijn aanwezigheid zo stil en zo vertrouwd. Het gevoelige, ja, menslievende portret dat Mirjana hier tekent, was meteen haar schrijversdebuut.

Vervolgens leest u in het deel ‘Openbaring’ over Mirjana's poëziebundel ‘Gvozdena vrata’ (IJzeren deuren, 2021). De metafoor van de deur is een raak beeld voor iemand die van het ene, vertrouwde leven over een drempel heen stapt naar een nieuw, minder zeker bestaan. Mirjana noemt het een ‘Openbaring’ en het is die deuropening die ze in het derde deel van dit boek een ‘Overgang’ noemt. De titels van de gedichten in dit deel dat de transformatie beschrijft van ginder naar hier en van vroeger naar nu en straks, met alle twijfels daarbij, gaan meteen naar de essentie van zo'n overgangsfase: ‘Stilte’, ‘Beslissingen’, ‘De Juiste Plek’ ... In het komische ‘Als ik Svetlana had geheten ...’ overloopt ze een aantal mogelijke andere

levens die ze had kunnen hebben, met de bedenking: *“Ik denk echt dat het makkelijker zou zijn geweest / als ik Svetlana, Snežana of Suzana had geheten. / Misschien zelfs Branka.”*

Het vierde en laatste deel is getiteld ‘België’. Mirjana is gearriveerd, haar nieuwe leven kan beginnen. Eerste vaststelling: *“In België is de lucht écht dichterbij”*, en zo ontstaat een gedicht uit het verwonderlijk kijken naar Belgische wolken. Wanneer ze een voorstelling gaat bekijken van de Iraanse theatermaker, muzikant en schilder Naser Falah, schrijft ze een gedicht vol vraagtekens over migreren, kunst en vrijheid, met existentiële vragen als: *“Wie zijn wij als wij verhuizen? / Volgt onze kunst ons? // Zijn we vrij om gelukkig te zijn, / of gewoon gelukkig omdat we vrij zijn?”*.

Al lezende in deze gedichten besef ik ineens dat meer dan één vers zo enthousiast spreekt over de schrijf- én ontmoetingsdrang van Mirjana, zoals in het titelgedicht ‘Kaleidoscoop’, die goed gevonden metafoor voor onze gedeelde stad Antwerpen.

Het is, zoals gezegd, Mirjana’s immer aanwezige fascinatie voor de ander, haar nieuwsgierigheid, haar uitgestoken hand die je overal kan voelen in deze bundel.

Snježana Đorđić, die de passende illustraties maakte bij de teksten, schrijft het zo:

“En dat is misschien wel de grootste waarde van deze bundel, die bemoedigend werkt. De teksten ademen kosmopolitisme, geloof in de mens en geloof in jezelf. Wie zich voorbereidt op verandering zou deze bundel moeten lezen. Het maakt het makkelijker te begrijpen dat we allemaal één zijn en dat er geen ruimte is voor angst.”

Bemoedigend, zo verwoordt Snježana het heel juist. En dat is dan weer een mooie reactie op wat Mirjana eerder zei in een gesprek: *“Het gaat niet zozeer om wat ik schrijf, maar hoe ik andere mensen kan raken.”* Dat is precies het proces waar Mirjana momenteel middenin zit, als schrijfster en als mens. In het laatste gedicht ‘Daar’ gaat ze de dialoog aan met zichzelf en bouwt ze dit nieuwe leven op, *“Om een nieuwe ik te zijn. / Woord / Voor woord.”*

Moge de woorden van Mirjana u, beste lezer, zacht raken in het hart, zoals ze dat doen bij mij.

Sven Peeters,
april 2026.